

A decorative graphic featuring two unrolled scrolls on either side of a central ornate frame. The frame is gold and contains the title text.

תורת הרי"ף

ביאורים, פנינים, מוסרים וחדושים משיעורי
האדמו"ר רבי יאשיהו פינמו שליט"א
לפרשת השבוע

A decorative graphic consisting of a central horizontal line with ornate flourishes at both ends, framing the text.

פרשת וישלח

פרשת וישלח

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו"

אדם שלוקח מצוה ללא כוונה ומצרף לה
מחשבה טובה משלימה לדבר אחד ומקבל
שכר

אנחנו מוצאים בפרשת השבוע את המפגש של יעקב ועשו, יעקב אבינו יודע שעשו קיים שתי מצוות שהוא לא קיים ויש לו כוח גדול בשתי מצוות האלה, מצוה אחת זו ישוב ארץ ישראל, מצוה שניה זו מצוות כיבוד אב ואם. יעקב אבינו פוחד משתי המצוות האלה שיש לעשו כוח בהם שהוא קיים אותן ויעקב אבינו לא, ואז יעקב אבינו בחכמה הולך ולוקח את הכוח של המצוות האלה.

אומרים רבותינו הקדושים (קידושין מ.) מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, אומר בעל "הנעם אלימלך" (פ' מצורע) מתי שאדם עושה מעשה טוב אבל הוא לא חושב ולא מכוון את הכוונות של המעשה אלא רק עושה מעשה טוב, ויש אדם אחר שאין לו כוח לעשות מעשה אלא רק מכוון כוונות גדולות וטובות על המעשה שהוא רוצה לעשות,

אז את המחשבות הטובות שאנשים כיוונו, הקב"ה מצרף את זה למעשה של אנשים שעשו ולא כיוונו כוונת בעשיית המצוה.

וידוע, מתי שאדם עושה מעשה של מצוה הוא בורא את הגוף של המלאך, ומתי שאדם חושב את המחשבות העמוקות והכוונות של המצוה, הוא בורא את הנשמה של המלאך. אם נסתכל אצל יעקב אבינו ועשו, לעשו היה את מצוות כיבוד הורים וישוב ארץ ישראל בפועל, אבל בלי מחשבה וכוונה בלי כלום, קיים רק בשביל אינטרס.

יעקב אבינו לא קיים את מצוות כיבוד אב ואם בפועל, כי הוא היה אצל לבן, אבל בכוונה של המצוה הוא כן קיים מצוות כיבוד אב ואם, הוא הלך לבית לבן כי יצחק שלח אותו, כל מה שעשה זה היה במצוות כיבוד הורים בכוונות גדולות ונשגבות. וכך גם מצוות ישוב ארץ ישראל, הוא לא קיים את המצוה בפועל, אבל בכוונה הוא כן קיים את המצוה. אם כך לעשו יש את המעשה של המצוה וליעקב יש את הכוונה של המצוה.

מתי שיעקב אבינו הלך והתקרב לארץ ישראל ושלח את המלאכים, יעקב אבינו חיבר את הכוח של המלאכים שנבראו מהמעשים של עשו עם המלאכים שנבראו מהכוונות הטובות שלו, יעקב

אבינו פודה את הגוף של המצוות שעשו עשה, ומתעקש לקנות את זה בממון גדול ביותר של כסף, במתנות שנתן לעשו כדי שזה יהיה שייך לו ולא יהיה לעשו כוח ושום עניין על המצוות שהוא עשה. וזה "וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵיִם" שני מחנות, מחנה של מעשה ומחנה של מחשבה, שני מחנות שנהיו מחנה אחד, כי יעקב אבינו עם מחשבה טובה, הקב"ה צירפה למעשה וזה נהיה דבר נשגב וכוח גדול לזכותו של יעקב אבינו.

אם כך זה יסוד גדול, אדם יכול לקחת מצוה שהוא כיוון ואדם אחר עשה את המצוה, ולהיות בשותפות עשיית המצוה וקיום ומחשבה על המצוה, וכך יש שכר גדול מהשמיים לאדם על הדבר שעושה.

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו"

המלאך ששומר על האדם כשיוצא לדרכו

אדם שהולך בדרכך ורוצה שה' יעזור לו בדרכך להינצל מדברים רעים, יכוון את השם יוה"ך. מובא

בזוהר הקדוש (וישלח קסה:): על פרשת השבוע ששם המלאך יוה"ך בסופי תיבות "כִּי מִלְאָכָיו יִצְנֶה לָךְ" (תהלים צא, יא) וזה המלאך הממונה על השמירה של האדם בדרך, אדם שהולך בדרך ורוצה שהשם ישמור אותו מהדברים הרעים וגם להזיק לרשעים שרוצים להזיק לו, זה השם של המלאך ועל זה נאמר גם שהנפטר מחבירו יפטר מתוך דבר הלכה, יחיד ורבים הלכה כרבים.

נשאלת השאלה, יש לנו כל כך הרבה הלכות למה דוקא ההלכה של יחיד ורבים הלכה כרבים, אלא אפשר לפרש ולומר שיעקב שלח לעשו מלאכים, יש שני סוגי מלאכים בעולם, יש מלאכים שנבראו בבריאת העולם גבריאל, מיכאל, רפאל, אוריאל, כל השמות של המלאכים. ויש מלאכים שנבראים ממעשים טובים שאדם עושה, אדם עשה צדקה ברא מלאך, עשה חסד קנה לו פרקליט אחד. כל מצוה שאדם עושה אדם קונה מלאך טוב.

וצריך לדעת יסוד גדול, עם כל אדם יש שני מלאכים קבועים יצר הרע ויצר הטוב, יצר הרע שזה הס"מ נכנס לאדם שהוא בבטן אימו או ברגע שיוצא מהבטן של אמא שלו הוא נהיה עם האדם, יש בזה מחלוקת. יצר הטוב נכנס בגיל שלוש עשרה לאדם, מתי שאדם הולך בדרך השם בדרך

טובה, אז האדם לוקח את היצר הרע והופך אותו להיות יצר טוב שישמור עליו ויגן עליו, "וְאֶהְיֶה אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכֹל לְבַבְךָ" (דברים ו, ה) בשני יצריך, יצר טוב ויצר הרע.

אז צריך לדעת שהשם של המלאך הזה שממונה על השמירה יוה"ך, תחילת השם י-ו זה מהמלאך הטוב של האדם שבא לו בבר מצוה, וההמשך ה-ך זה מהמלאך הרע שנמצא עם האדם מהרגע שיצא מבטן אימו.

וכתוב בספרים הקדושים שהאות י' היא כמו יד איפה שמחזיקים את החרב, והאות ו' זה החרב, זה המלאך הטוב שעם האדם. והאותיות ה-ך מלשון מכה, זה המלאך הרע שנהפך לטוב. ואומרים דוקא את ההלכה של י'חיד ו'רבים ה'לכה כ'רבים כי זה השם של המלאך בראשי תיבות, ויחיד זה אדם ורבים זה יצר טוב ויצר הרע שנהיו חברים ונהיו אחד לשמור על האדם ולכן הלכה כרבים.

"וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר"

עבודת השם צריכה להיות לעיתים כמו השור
בחמימות והתלהבות ולעיתים כמו החמור
ברוגע ובקרירות

יעקב אבינו שולח לעשו ואומר לו "וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר" שור זו חיה שהיא כעסנית ותמיד נמצאת בכעס ויכולה לתקוף וכולה מלאה בכעס. חמור זו חיה שהיא קרירה ויכולה להישאר שעות באותו מצב בלי לזוז ובלי לעשות כלום. אם כך יש לשאול ממה הפירוש "שׂוֹר וַחֲמוֹר"?

אלא אפשר לבאר כך, יעקב אבינו שולח לעשו ואומר לו "וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר" אני שולט על שתי המידות האלה, אני יכול להיות מצד אחד בחמימות גדולה ולהיות קנאי ואש לדבר השם. מצד שני אני יכול לעבוד את הקדוש ברוך הוא בקרירות בעבודת השם ברוגע, לא להראות את החמימות ואת ההתלהבות, אני שולט על שתיהם על המידות והמעלות האלה.

וכך גם האדם צריך לעבוד על עצמו, יש אדם שיודע לעבוד את השם רק בריתחא דאורייתא, רק בחמימות ורק בהתלהבות, אבל בעניינים שצריך

להיות קר בהם הוא לא יודע להיות קר בהם. ויש אדם שיודע לעבוד את השם רק בקרירות, עניינים שצריך למסור את הנפש עליהם הוא לא מבין הוא לא עושה את זה. אומר יעקב אבינו לעשו את שתי המעלות יש לי, גם שור גם ריתחא דאורייתא, חמימות ומסירות נפש, וגם חמור לעבוד את הקב"ה בזמנים שצריך להיות בהם קר רוח ולא להראות את החמימות ואת הריתחא דאורייתא שיש לי.

האדם צריך לעבוד על עצמו להשיג את שתי המידות האלה גם כשור וגם חמור ולעבוד את הקב"ה בכל המצבים, בכל הזמנים ובכל העיתים.

"וַיִּרְא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ"

אדם צריך להיות עם אמונה ובטחון גדולים בקב"ה ואז לא ידאג ויפחד מכלום

אנחנו מוצאים בפרשת השבוע **"וַיִּרְא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ"** וצריך להבין מה פירוש הדברים, אז רבותינו הקדושים אומרים ככה **וַיִּרְא יַעֲקֹב** למה יעקב

פחד, בגלל וַיִּצַר לוֹ, בגלל שהיה לו צער בלב, מזה פחד יעקב אבינו. ופירושם של הדברים, מתי שיש לאדם חוסר אמונה בקב"ה ויש דברים שגורמים לו פחד או צער בלב, זה מראה על החולשה של האדם בביטחון בקב"ה.

אם האדם מאמין ויש לו ביטחון חזק בקב"ה, אף דבר בעולם לא צריך להדאיג אותו, אף דבר בעולם לא צריך לגרום לו צער בלב. אם יש משהו שהאדם דואג ממנו, אין מה לדאוג כי הכל בידו יתברך, הקב"ה מנהיג את עולמו אז אין ממה לפחד. אם יש מישהו שמצער אותו אין ממה להיות בצער, כי כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד. אז יעקב אבינו היה בפחד כי היה לו צער בלב, והוא הבין שבשביל המעמד שלו זה חוסר אמונה בקב"ה.

צריך לדעת יסוד גדול בחיים, האדם צריך להיות עם אמונה חזקה, להיות עם ביטחון גדול בקב"ה, ולא להיות בצער באף עניין ודבר, כי כל מה שעושה הקב"ה זה לטובה, אם יש לאדם משהו שהוא פוחד ממנו זה חוסר באמונה, אם יש לו משהו שמצער אותו זה חוסר באמונה. אדם צריך להיות עם אמונה וביטחון גדולים ביותר בקב"ה, וזה מה שהתורה הקדושה אומרת "אִם תִּקּוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ" (תהלים כז, ג) אם יש לאדם מלחמה או

צרה, בזאת בתורה הקדושה הוא בוטח ואין לו מה לפחד מכלום, כי אם הוא פוחד ומצטער זה מראה על חוסר אמונה וביטחון בקב"ה.

ידוע מה שאומר הרב חיים מוולוז'ין בספרו נפש החיים (שער ג, פרק יב) יסוד גדול וסגולה גדולה להינצל מכל דבר רע, אדם שיהיה עם אמונה מוחלטת בקב"ה ויקבל עליו עול מלכות שמיים חזקה, יוריד ממנו כל העניינים של העולם וכל הקשיים והבעיות של העולם. ככל שהאמונה והביטחון גדולים בקב"ה, אין אף בעיה וצרה שיכולים להתמודד ולבוא על האדם. ברגע שהוא מקבל עליו עול מלכות שמיים חזקה ביותר, האדם ניצל מכל דבר רע.

יש מעשה שיש בו מוסר גדול מרבינו החתם סופר שהיה קודש קודשים, מסופר שבאחד הלילות רבנו החתם סופר קרא לגבאי שלו ואמר לו ללכת לקרוא לראש הקהילה היהודית. כשבא ראש הקהילה, אמר לו החתם סופר, תדע יש אצל המושל של העיר במגירה מכתב חתום, גזירה לעשות רע וצרות גדולות ליהודים לזרוק אותם ולעשות דברים קשים. לך עכשיו מהר למושל של העיר, תדבר איתו ותשתדל שיוריד את הגזירה.

אמר לו ראש הקהילה, באמצע הלילה ללכת למושל של העיר זה דבר לא מקובל, המושל של העיר יכעס עלינו ויצא מזה רק נזק ורע, לא כדאי שנלך. אמר לו החתם סופר, אני מצווה אותך בכוח של רב שתלך עכשיו למושל של העיר ותדבר איתו שיורידו את הגזירה. ראש הקהילה בלית ברירה, לקח איתו עוד שני אנשים מכובדים והלכו לכיוון הבית של המושל. הגיעו לשפת הנהר וחיפשו סירה לחצות את הנהר, המושל היה גר בצד השני של הנהר, לא מוצאים.

הלכו ודפקו בבית של אחד הדייגים, אמרו לו בבקשה תיקח אותנו לצד השני של הנהר. אותו דייג קם כועס והתחיל לצעוק הערתם אותי מהשינה, התחיל לקלל ולגדף אותם. אמרו לו קח הרבה כסף תעביר אותנו, הסכים. העלה אותם לסירה והתחיל להוביל אותם לצד השני, הסירה הייתה מלאה בריח רע של דגים, והם ניסו שהריח לא ידבק בהם עד שיגיעו.

כשירדו בקצה השני, היו שם שוטרים שומרים שצעקו להם מה אתם עושים פה, אמר להם ראש הקהילה זה שטח ציבורי, זכותי ללכת פה. התחילו צעקות והמושל התעורר, שאל מי צועק למטה, אמרו לו שלושה יהודים שבאו ורוצים לפגוש אותך, אמר המושל תכניסו אותם. ביקש המושל

מהעוזרים שלו שיביאו לו לשתות חלב, הביאו לו לשתות והמושל הביא גם להם. אמרו לו שהם לא יכולים לשתות כי זה חלב עכו"ם.

אמר להם המושל תסבירו לי מה זה חלב עכו"ם, אמרו לו חלב עכו"ם התורה פוחדת שנשתה בטעות חלב של נאקה או של חיה אחרת, כי רק חלב פרה או עז מותר לנו לכן אסור לנו חלב עכו"ם, חלב של אדם שלא מבין מה זה חלב של פרה ויכול להיות עבירה. אמר להם המושל אין כזה דבר, תקראו לאדם שעובד במטבח נשאל אותו, אצלי רק חלב של פרה מגישים. קראו לאדם מהמטבח ושאלו אותו על החלב, הוא התחיל לגמגם וביקש סליחה, היום הפרה הייתה חולה לא הבאנו ממנה חלב, הבאנו חלב של נאקה. מיד אותו מושל הבין את הדברים וראה את ההשגחה מהקב"ה, אמר להם התורה שלכם אמת ואתם אמת, עכשיו תגידו לי למה באתם לפה. אמרו לו רבינו החתם סופר אמר לנו שיש גזירה קשה במגירה שלך נגד היהודים, אמר להם איך אתם יודעים, עמד וביטל את הגזרה.

אומרים רבותינו הקדושים צריך ללמוד יסוד גדול, בן אדם צריך להיות בתמימות גדולה בקב"ה, בלי מחשבות ובלי העניינים. מתי שהולכים בתמימות גדולה בקב"ה, כל בעיה שיש גם אם היא לא נראית שכלית, הקב"ה פותר אותה. החתם

סופר קורא להם ואומר, תלכו בלילה זה דבר לא שכלי ולא מובן באמצע הלילה ללכת לבטל גזירה, צריך ללכת בזמן נוח ולמצוא דרכים מה לעשות. אבל אם הולכים בתמימות, גם בלילה הולכים, ואיך שהתורה הקדושה אומרת ואיך שהרב אומר הולכים מבלי לשאול שאלות, הקב"ה מושיע.

מתי שאדם הולך בתמימות, "וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְרֹךְ לוֹ" יעקב פחד כי היה לו צער בלב, יעקב אבינו ראה את זה שהצטער כחוסר אמונה וביטחון בקב"ה, לכן כאב לו כאב גדול. מתי שאדם הולך בתמימות גדולה וביטחון בקב"ה "גַם כִּי אֶלֶף בְּגֵיט צִלְמֹת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי" (תהלים כג, ד) אדם שהולך בתמימות עם השם גם אם הולך בדברים הקשים, אין לו ממה לדאוג כי הקב"ה איתו.

**"הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יֵרָא אֹנְכִי
אֹתוֹ"**

תפילת יעקב אבינו על זמן אחשוראש והמן
שתהיה המשכיות לתורה שבעל פה

רבותינו הקדושים מספרים לנו במדרש שעשו
זכה שהראש שלו יקבר במערת המכפלה. מתי

שהשבטים הקדושים הביאו את יעקב אבינו מארץ מצרים לקבור אותו בא"י במערת המכפלה, הגיע עשו וטען שהקבר הוא שלו ואסור לקבור פה את יעקב, הקבר הוא שלי. התחילו להתווכח, אמרו השבטים הקדושים לעשו יעקב אבינו קנה ממך את הבכורה, קנה ממך את הכל. התחיל עשו להתווכח וביקש שטר, שלחו את נפתלי לרוץ מהר לארץ מצרים להביא את השטר.

תוך שהם מתווכחים, היה שם אדם בשם חושים בן דן שהיה אילם והוא לא הבין מה קורה והסבירו לו שהוא לא נותן לקבור את יעקב. אומרים רבותינו הוציא חרב והוריד את ראשו של עשו, והראש שלו התגלגל עד שהגיע לקבר של יצחק אבינו ואחר כך קברו את יעקב ואת הראש של עשו גם כן במערת המכפלה.

אם כך שואלים בספרים הקדושים איך זכה עשו הרשע הגדול שראשו יקבר במערת המכפלה, מקום קדוש ביותר ששם קבורים אדם וחיה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה, מה זכה לזה?

אלא רבותינו הקדושים מפרשים ואומרים כך, בראש של עשו ובפיו היו ניצוצות קדושים ביותר, "כִּי צִיד בְּפִיו" (בראשית כה, כח) על ידי שבפה שלו היה שואל שאלות את יצחק אבינו "איך מעשרים את

התבן ואיך מעשרים את המלח" וגורם לו נחת, זכה שראשו יקבר במערת המכפלה.

וידוע שכל יסוד תורה שבעל פה באה מבני בניו של עשו, כמו שהגמרא (גיטין נז:) אומרת מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, המן הרשע ועמלק היו מהניצוצות של עשו. רבי עקיבא שהיה שקול כמשה רבינו כנגד תורה שבכתב ורבי עקיבא כנגד תורה שבעל פה גם היה מבני גרים, מבני בניו של עשו הרשע. רבי מאיר בעל הנס שהיה מהתנאים הקדושים של עם ישראל, גם כן היה מבני גרים היה מבניו של עשו הרשע. שמעיה ואבטליון שהיו הרבנים של הלל הזקן שהיה נשיא של עם ישראל, גם הם מבני גרים מעשו הרשע.

ואומרים רבותינו הקדושים כשיעקב אבינו התפלל לקב"ה "הַצִּילֵנִי נְאֻם מִיַּד אֶחָיו" יוצא ראשי תיבות המ"ן, יעקב אבינו ביקש על הזמן של המן, שעל זמן זה הגמרא אומרת (שבת פח.) הדור קבלה בימי אחשורוש.

וידוע שבמעמד הר סיני בני ישראל קיבלו את התורה שבכתב חמישה חומשי תורה, אבל בני ישראל לא הייתה להם קבלה שלימה על תורה שבעל פה, עד ימי אחשוראש והמן שבני ישראל קיבלו בשמחה את התורה שבעל פה. לכן יעקב

אבינו אומר "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אֲחֵי" ראשי תיבות המן, שיעקב אבינו ביקש מהקב"ה על הזמן שבנ"י יקבלו שם את התורה שבעל פה קבלה שלימה וגמורה.

ואפשר לבאר שעשו זכה שתורה שבעל פה תבוא מהצאצאים שלו, כי אברהם אבינו היה סמל של תורה שבכתב ויצחק אבינו הוא סמל של תורה שבעל פה, כי בעקידת יצחק כשהקב"ה אמר לאברהם אבינו "קח נָא אֶת בְּנֶךְ אֶת יְחִידֶךָ אִשָּׁר אֶהְיֶה אֵת יִצְחָק" (בראשית כב, ב) אברהם אבינו קיים את זה כתורה שבכתב כי הקב"ה בכבודו ובעצמו אמר לו לקחת את הבן ולהקריב אותו. אבל יצחק אבינו שקיים את העקידה והסכים לתת את גופו לשחיטה זה היה תורה שבעל פה, כי יצחק אבינו לא שמע את זה מהקב"ה אלא רק שמע מהפה של אברהם אז זה תורה שבעל פה.

ולכן עשו שהיה אהוב על יצחק אבינו, סמל תורה שבעל פה "כִּי צִיד בְּפִי" ודיבר דברי תורה עם יצחק אבינו, זכה שתורה שבעל פה תצא מהנכדים שלו משמיעה ואבטליון שהיו הרבנים של הלל הזקן, מרבי עקיבא ורבי מאיר בעל הנס שהיו נכדים של עשו הרשע. ובזכות הזאת ראשו נקבר במערת המכפלה.

**"וַיֹּאמֶר מִי לָךְ כָּל הַפְּחָנָה הַזֶּה.. כִּי חֲנַנִּי
אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל"**

האדם צריך לדעת מתי הזמן לצאת בחוץ
לקרב אנשים ומתי הזמן לעבוד את הקב"ה
לבד בביתו

אנחנו רואים במשך שנים מחלוקות ושתי דעות
איך להתנהג בדרך השם, האם אדם יהיה מסוג
של אנשים של "אשרי יושבי ביתך" לשבת בבית
וללמוד תורה, או אדם יצא בחוץ, יחזק אנשים
ויקרב אותם לעבודת השם. כך גם לאורך הדורות,
היו צדיקים שיצאו בחוץ לקרב אנשים והיו צדיקים
שישבו בבית שלהם ועבדו את הקדוש ברוך הוא.

אז אולי אפשר לבאר ולומר שדבר זה אנחנו
רואים גם אצל יעקב אבינו, מתי שיעקב נפגש עם
עשו הפגישה הזאת היא בעלת משמעות וסודות
גדולים לאורך כל הדורות, והאדם צריך ללמוד
מהפגישה הזאת איך להתנהג במשך החיים ואיך
להתנהג לאורך כל הגלויות מתי שעם ישראל
נמצאים בגלות.

הגמרא (ברכות מח.) אומרת אביי ורבא מתי שהיו קטנים, למדו תורה אצל רבה. באחד הימים נכנס רבה ושאל אותם למי אנחנו מתפללים ולמי אנחנו לומדים תורה? הגמרא אומרת, רבא הרים את האצבע והצביע כלפי השמיים בתוך הבית מדרש. אביי אמר לרבה בוא תצא איתי בחוץ, הוציא אותו בחוץ והצביע כלפי השמיים. אמר רבה שני הילדים האלה יהיו גדולים בתורה, ובסוף יצאו מהם שני האמוראים הגדולים של עם ישראל, שאין סוגיה בש"ס שהם לא חולקים בה ולא מדברים בה. נשאלת השאלה מהי המחלוקת שלהם ומה העומק שלה?

אז רבותינו הקדושים מפרשים ואומרים כך, המחלוקת שביניהם הייתה מחלוקת עמוקה, איך עובדים את הקדוש ברוך הוא, רבא אמר תשב בבית מדרש אל תצא והצביע כלפי השמיים, תעבוד את הקב"ה מתוך הבית מדרש. אביי לקח את הרב שלו רבה בחוץ ואמר אדם יצא לרחוב יקרב אנשים, יחזיר אנשים בתשובה זו הדרך לעבוד את השם.

אבל אומרים רבותינו הקדושים, גם אדם שנמצא בחוץ לקרב אנשים בתשובה צריך לדעת יסוד גדול, כמו שבחיי העולם הזה אם יש מישהו שטובע במים, אז אם הטובע הוא כבד וחזק, אדם

שהוא קל ואין לו כוח לא יכול להציל אותו, צריך שיהיה קצת יותר חזק בכדי למשות את האדם שטובע במים.

רק אדם שיודע שיש לו כוח לשחות ולמשות אנשים שטובעים במים, רק הוא יכול להיכנס ולהוציא אותו מהמים. אבל אם הוא לא יודע לשחות ואין לו כוח, אם יקפוץ למים וינסה להוציא מישהו שטבע, גם הוא יטבע איתו. ככה גם אם אין לך מספיק כוח לעבוד ולהוציא אנשים ולקרב אנשים, אם תעשה כאלה דברים בסוף חס ושלום אתה גם תטבע.

על פי היסוד הזה אפשר לבוא ולומר, הקב"ה אומר לאברהם אבינו "לך לך מארצה וממולדתך" (בראשית יב, א) אם ניקח את המילה "לך" נראה בה יסוד גדול, האות ל' היא הגבוהה ביותר מכל האותיות והיא מסמנת את לימוד התורה, אדם צריך לעבוד את השם וללמוד תורה, להיות דבוק בקב"ה. האות כ' סופית יורדת למטה נמוך יותר מכל האותיות, וזה "לך לך" מצד אחד יש זמנים שאדם צריך להיות דבוק בקב"ה למעלה ביותר, ומצד שני להיות למטה ביותר, לרדת למקום הנמוך ביותר לקרב אנשים בתשובה.

אם כך, הקב"ה אומר לאברהם אבינו "לָךְ לָךְ", מצד אחד תהיה דבוק לקב"ה כמו הקצה של האות ל' למעלה למעלה, ומצד שני ה-כ' סופית למטה למטה תרד למטה לאסוף את כל ניצוצות הקודש, לאסוף את כל היהודים שירדו והתדרדרו למטה להרים אותם מלמטה למקום גבוה למקום קדוש, זה "לָךְ לָךְ".

אברהם אבינו הסתובב בכל העולם עבד את הקב"ה וגם קירב אנשים בתשובה "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשָׂו בְּחַרְוֹן" (שם, ה) אברהם היה מגייר את האנשים ושרה הייתה מגיירת את הנשים. כך אברהם אבינו התנהג ב"לָךְ לָךְ" כמו שהקדוש ברוך הוא ציווה אותו.

יצחק אבינו לא התנהג כך, אלא עבד את הקדוש ברוך הוא בתוך בעצמו בתוך ביתו ולא יצא בחוץ, הוא אמר אנשים בחוץ רשעים, הוא פחד לצאת שלא ידבק בהם ויתקלקל. אם כך יצחק אבינו היה "כל" שזה אותיות הפוכות של "לך" מצד אחד כ' שהיה סגור בתוך הבית ולא יצא בחוץ, לא כ' סופית שיורדת עד למטה לקרב את האנשים הרחוקים למעלה, ומצד שני ל' נמשכת למעלה שהיה דבוק בקב"ה.

יעקב אבינו הייתה לו גם את המידה של "לך" גם את המידה לעלות למעלה ולרדת למטה לאסוף את האנשים שירדו למטה, אבל מצד שני גם "כל" שלא יצא בחוץ שנשארו בבית ומתחזק, עובד את הקב"ה לבד.

ואם נסתכל בפרשה, אנחנו רואים הרבה סימנים והרבה את המילים "לך" ו"כל", יעקב אבינו נותן לעשו ובא לקרב אותו יורד ל' מלמעלה, כ' סופית למטה בשביל לרדת למטה להרים אותו. אבל מתי שהוא רואה שעשו מנסה להידיבק בו, הוא אומר לו יש לי "כל" אני לא יכול לקרב אותך, לא יכול לעזור לך. יש זמנים שאני לא יותר מידי יוצא בחוץ ואני נשאר בתוך הבית.

ועל זה שואל אותו עשו "מִי לָךְ כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה" איך הגעת מ-לך ל-כל, מצד אחד ל' מלמעלה לרדת למטה ל-כ' סופית לקרב אותי ולהישאר דבוק בקב"ה, לצד שני כ' שאתה סגור בתוך ביתך ולא מנסה לקרב אף אחד ו-ל' להיות דבוק בקב"ה, ובזה עשו ניסה להפיל את יעקב אבינו מהמדרגה ומהדרגה הגבוהה הזו.

וזו הגדולה של אדם להיות חכם, לדעת מתי זה הזמן לצאת בחוץ ולקרב אנשים ומתי זה הזמן

לשבת בביתו ולא לעשות כלום ורק להיות דבוק בקב"ה.

"וַיֶּחֱזַר יַעֲקֹב לְבֵדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׁחַר"

בבית מדרשו של רב הונא היו מתקנים בלימוד התורה את פגיעת הס"מ ביעקב אבינו

אומרים רבותינו בגמרא (חולין צא.) מזה הפירוש ויאבק איש עמו, מלמד שהעלו אבק מרגלותם עד כסא הכבוד שנאבקו, עד שעלה אבק עד השמיים. אומרים רבותינו הקדושים שהמלאך של עשו לא יכל לפגוע בתורה הקדושה עצמה, כי התורה הקדושה היא אש ואי אפשר לפגוע בה ולכן פגע באבק, מה זה אבק?

אבק זה מצוות קלות שאדם דש בעקביו, אבק לשון הרע, אבק ריבית, אבק שביעית, זה פטור אבל אסור, זה נראה לא טוב ומריח לא טוב אבל זה מה שיכל לנגוע.

הגמרא (כתובות קו.) מספרת מבי רב הונא הוּוּ פיישי תמני מאה רבנן.. כי הוּוּ קיימי רבנן ממתנתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוּוּ סליק אבקא וכסי ליה ליומא בבית מדרש של רב הונא היו שמונה מאות תלמידים, והיו יושבים ולומדים תורה, מתי שהיו קמים ומרימים את הבגד שהיו יושבים עליה, היה עולה אבק מבבל עד השמיים, שהרבנים בארץ ישראל לא היו רואים את השמש מהאבק שהיה יוצא בבבל כשהיו מרימים את בגדיהם, מה זה האבק הזה?

האבק הזה שמלאכו של עשו פגע, בתורה שלהם הם היו מתקנים מאיפה שהיו עד למעלה היו מתקנים את אותו אבק.

"וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לֹוּ וַיַּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךָ יַעֲקֹב"

הס"מ הצליח לפגוע רק בבית המקדש ולא בתורה ובתלמידי חכמים

בפרשת השבוע אנחנו מוצאים שהמלאך נגע בכף ירך יעקב, אז אפשר לבאר על פי דברי

רבותינו הקדושים, הגמרא (מנחות מג:.) אומרת שרבי מאיר היה אומר למה צריכים לשים בציצית פתיל תכלת, רבי מאיר היה אומר שתכלת דומה לים, ים דומה לרקיע והרקיע דומה לכסא הכבוד. אם כך יש שלוש דרגות ים, רקיע וכיסא הכבוד מה אלו השלוש דרגות האלה?

כטוב בספרים הקדושים, ים מסמל את התורה הקדושה "הוֹי כָּל צִמָּא לְכוּ לְמַיִם" (ישעיה נה, א), התורה נמשלה למים, הרקיע מסמל תלמידי חכמים וכסא הכבוד זה הכיסא של הקב"ה. אז אפשר לומר, יר"ך בראשי תיבות י'ם ר'קיע כ'סא הכבוד, המלאך של עשו רצה לפגוע בשלושה דברים העיקרים האלה. ים זה התורה, רקיע זה תלמידי חכמים, כיסא הכבוד של הקב"ה זה כביכול בית המקדש.

רצה המלאך של עשו לפגוע בשלושה יסודות החשובים האלה של עם ישראל, הוא ניסה לפגוע ב-י' של הים, של התורה הוא לא הצליח, כי התורה הקדושה נצחית. ניסה לפגוע ברקיע שזה תלמידי חכמים, הרבנים והצדיקים הוא לא הצליח כי התורה הקדושה ותלמידי חכמים זה דבר נצחי. אז במה הוא נגע ב-כ' שזה כסא הכבוד, זה בית המקדש, שהייתה לו נגיעה שבית המקדש ייחרב פעמיים, זה מה שהצליח המלאך של עשו לפגוע.

אם כך, יר"ך יעקב זה השלושה דברים החשובים של עם ישראל י' זה ים של התורה הקדושה, ר' זה הרקיע שזה התלמידי חכמים, כ' זה כסא הכבוד, הוא הצליח לנגוע בכסא הכבוד לפגום שמה ששתי בתי מקדש יחרבו לעם ישראל.

והאדם צריך לדעת שהשלושה יסודות האלה התורה, תלמידי חכמים וכסא הכבוד בית המקדש, זה הדבר המקודש ביותר שהס"א מנסה וניסתה כל הזמן לפגוע בדברים האלה. וצריך האדם לשמור בכל כוחו על התורה הקדושה, על תלמידי חכמים ועל כסא הכבוד שזה בתי כנסיות ובתי מדרשות, על הכבוד של בתי כנסיות ובתי מדרשות.

"וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל"

הקב"ה לא קרא ליעקב א-ל כדי שלא יתעורר קטרוג על אדם שלא מגיע לדרגה זו

אנחנו מוצאים בפרשת השבוע דבר נפלא ביותר, ורש"י מחדד ואומר דבר של פלא גדול התורה הקדושה אומרת "וַיִּקְרָא לוֹ אֵל" רבותיו של רש"י

אומרים שהקב"ה קרא ליעקב אבינו א-ל, אבל רש"י חולק ואומר ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע, ומפרש את זה בצורה אחרת שלא נקרא יעקב אבינו א-ל, שהקב"ה לא קרא ליעקב אבינו כך.

צריך להקשות רש"י תמיד מפרש את הפסוקים, רש"י המפרש הגדול של התלמוד, של התנ"ך יוצא מגדרו ואומר כפטיש יפוצץ סלע, מנסה לפרש שהקב"ה לא קרא ליעקב אבינו כך, בשביל מה רש"י מדגיש כ"כ ומנסה לפרש אחרת ממה שרבותיו פירשו ואמרו שהקב"ה קרא ליעקב אבינו א-ל, למה רש"י עומד ומנסה לפרש את זה בצורה אחרת?

אלא אפשר לפרש ולומר ביאור גדול, הגמרא הקדושה (ר"ה יז): אומרת, א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפילה אמר לו כל זמן שישראל חוטאים יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם. אמר רבי יוחנן שהקדוש ברוך הוא נתעטף בטלית ואמר י"ג מידות של רחמים "ה' ה' אֵל רַחוּם וְתַנּוּן אֶרֶץ אֲפִים וְרַב הַסֵּד וְאָמֹת" (שמות לג, ו).

אומרת הגמרא מפה יש מחלוקת, מתי שאומרים י"ג מידות של רחמים האם מיד הקב"ה סולח

ומוחל לעם ישראל או עד שאדם מתנהג כמו הי"ג מידות של רחמים, מה הקב"ה רחום אף אתה תהיה רחום, מה הקב"ה חנון אף אתה תהיה חנון. אז מאן דאמר אחד אומר שמספיק להגיד את הפסוק "ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן" ואז הקב"ה מוחל וסולח. ויש מאן דאמר אחר שאומר לא, האדם צריך להיות רחום ואז השם יסלח, אדם צריך להיות חנון ואז השם יסלח, אדם צריך שיהיו בו את המידות של הקב"ה כדי שהקב"ה יסלח לו.

על פי זה אפשר לבאר ולומר, רש"י אומר כך אם הקב"ה קרא ליעקב א-ל, זה סימן שאדם צריך להתדבק ולהיות כמו המידות של הקב"ה, ולא מספיק רק לקרוא אותם ואז הקב"ה סולח, אז זה שהקב"ה קורא ליעקב אבינו א-ל, אז הפירוש שאדם צריך להגיע לדרגת כמו א-ל.

אם האדם צריך להגיע לדרגה כמו א-ל, אז הקב"ה לא יסלח לנו עד שנגיע לדרגה הזו, ומי יכול להגיע לדרגה הזאת, ואם לא נגיע איך הקב"ה יסלח לנו. לכן רש"י מוציא את הפס' מידי פשוטו וחולק על רבותיו ועל כולם ואומר לא, הקב"ה לא קרא ליעקב אבינו א-ל, כי אם הוא קרא ליעקב אבינו א-ל, אז כולנו צריכים להגיע גם לדרגה של א-ל שהקב"ה יסלח ויכפר לנו. לא מספיק רחום וחנון ארך אפיים, צריך להגיע גם לדרגה של א-ל.

וידוע מה שרבותינו הקדושים אומרים שמספיק שאדם אומר "ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" וכבר הקב"ה יסלח לאדם. אבל לפי הסברה שאומרת שלא מספיק לומר את זה, אלא צריך להתנהג "רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" לכן רש"י חולק על רבותיו ואומר שהקב"ה לא קרא ליעקב אבינו א-ל, כי אם היה קורא ליעקב אבינו א-ל, אז היינו חייבים להגיע גם לדרגה של א-ל בשביל שהקב"ה יסלח לנו, לא רק רחום חנון אלא גם להגיע לדרגה של א-ל. לכן רש"י חולק על רבותיו ועל כולם, ואומר שהקב"ה לא קרא ליעקב אבינו, וזה יסוד גדול בעבודת השם ובלימוד התורה הקדושה.

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵּית אֵל"

כל מעשה דינה ושכם בן חמור היה להציל
את נשמת רבי עקיבא

רבי שמשון מאוסטרופולי הי"ד שהיה מהקדושים בעם ישראל אומר שהנשמה של רבי עקיבא שהיה הגדולים של עם ישראל, והיה סמל

תורה שבעל פה הייתה טמונה בתוך שכם בן חמור. בפרשת השבוע אנחנו רואים את כל המעשה של שכם בן חמור ודינה, שכם בן חמור חטף את דינה וחילל אותה, אחרי כן ביקש להסתדר עם בני יעקב. בני יעקב ביקשו ממנו לעשות ברית מילה, ואז שמעון ולוי קמו והרגו את שכם בן חמור ואנשי העיר כולם.

אומר רבי שמשון מאוסטרופולי, כל מה שקרה בשכם זה היה כדי להוציא את הנשמה הקדושה של רבי עקיבא מהמקום הטמא מידי שכם בן חמור. וכך מבאר ואומר "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עִלָּה בְּיַת אֵל" יוצא ראשי תיבות עקיב"א. הקב"ה לפני מעשה דינה אומר ליעקב אבינו קום עלה בית אל ראשי תיבות עקיבא, שהוא צריך להוציא ולהרים את הנשמה של רבי עקיבא שנמצאת בתוך שכם בן חמור. והקב"ה מנחם את יעקב אבינו שכל המעשה של דינה זה רק בשביל להוציא את הנשמה של רבי עקיבא שהייתה טמונה בתוך שכם בן חמור.

הגמרא מספרת (ברכות סא:): מתי שהוציאו את רבי עקיבא להריגה היה קורא קריאת שמע, היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. מה הפירוש באחד יצאה נשמתו, אם נסתכל בסיפור של שכם בן חמור, שכם בן חמור מספר ואומר שלושה

דברים שיש לו עם דינה, דבר ראשון אהבה שהוא אוהב אותה, שני שהוא חפץ בה ודבר שלישי דבקות שהוא דבק בה. אם ניקח ראשי תיבות של א'הבה ח'פץ ד'בק יוצא אחד. רבי עקיבא יצאה נשמתו באחד, רבי עקיבא בא ותיקן את אותו אחד שהיה בתוך שכם בן חמור אהבה חפץ בה ודבק בה מתי שנשמתו יצאה.

מוזבא בגמרא (פסחים מט:): שבתחילת דרכו של רבי עקיבא היה אומר מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור. שאלו תלמידיו של רבי עקיבא למה כחמור ולא כלב, הרי כלב נושך לא חמור. ענה להם רבי עקיבא שכלב נושך ולא שובר עצם, חמור נושך וכן שובר עצם. אומר רבי שמשון מאוסטרופולי שעל הדבר הזה יש לו סוד גדול, שהוא לא יכול לגלות אותו, אבל בכל זאת אומר רבי שמשון מאוסטרופולי כך, חמ"ר בראשי תיבות בלי ו', מ'שמרה ר'אשונה ח'מור נוער כך אומרת הגמרא (ברכות ג.) שכ"ם בראשי תיבות מ'שמרה ש'ניה כלבים צועקים.

אומר רבי שמשון מאוסטרופולי שהנשמה של רבי עקיבא הייתה נמצאת בתוך שכם בן חמור שהיה גם קליפה של חמור וגם קליפה של כלב, שתי הקליפות האלה ביחד ראשי תיבות שכ"ם בן חמ"ר, חמור זה ראשי תיבות מ'שמרה ר'אשונה

ח'מור ושכם זה ראשי תיבות מ'שמרה ש'ניה כ'לב, וככה אומרת התורה הקדושה שהיו המשמרות בבית המקדש וככה המשמרות בשמיים בצורה הזו, ורבי עקיבא שהיה בתוך שכם בן חמור את זה בא לתקן.

אם נראה עוד, אומר שכם בן חמור "וּתְנוּ לִי אֶת הַנְּעִרָה לְאִשָּׁה" אומר רבי שמשון מאוסטרופולי "וּתְנוּ לִי אֶת הַנְּעִרָה לְאִשָּׁה" יוצא בסופי תיבות שם ה' י-ק-ו-ק אבל בתוך זה יש את המילה "את" שעוצרת את שם ה', אומר שמשון מאוסטרופולי ששכם בן חמור היה "את" שעצר את שם ה'.

והגמרא אומרת (פסחים כב:): שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה כיון שהגיע ל"את ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא" (דברים ו, יג) פירש.. עד שבא רבי עקיבא ודרש "את ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא" לרבות תלמידי חכמים. רבי עקיבא כביכול בתחילת דרכו היה "את" עוצר בין י-ק-ו-ק, מתי שרבי עקיבא היה נמצא בתוך שכם בן חמור, שכם בן חמור אמר "וּתְנוּ לִי אֶת" זה באמצע חותך את שם השם. ואת ה"את" הזה רבי עקיבא בא ודרש "את ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא" בא לרבות תלמיד חכם כביכול שצריכים לכבד ת"ח כמו את

הקב"ה. וזו הייתה המעלה של רבי עקיבא שתיקן את התיקון הגדול ששכם בן חמור עצר וקלקל.